

Prinsjesdag nieuwsbrief 2018

VNO-NCW en MKB-Nederland

Prinsjesdagnieuwsbrief VNO-NCW en MKB-Nederland

Deze Prinsjesdagnieuwsbrief bevat een eerste overzicht voor ondernemers van de plannen voor het komende jaar, lopende zaken en het economisch beeld zoals deze vandaag op Prinsjesdag 2018 door het kabinet bekend zijn gemaakt.

Kijk voor de persberichten over de Miljoenennota 2019 en meer informatie van VNO-NCW en MKB-Nederland op:

www.vno-ncw.nl

www.mkb.nl

De Miljoenennota, de Rijksbegroting, het Belastingplan en alle bijbehorende stukken zijn beschikbaar op de website van Rijksoverheid op:

www.rijksoverheid.nl

Inhoudsopgave

- 3** Economisch Beeld
- 6** Fiscaal en belastingen
- 11** Innovatie en Invest-NL
- 14** Arbeidsmarkt, onderwijs en zorg
- 19** Marktwerking, regelgeving en akkoorden
- 22** Klimaat, energie en milieu, infrastructuur, bouw en ruimtelijke ordening
- 26** Digitalisering
- 28** Brexit, internationaal zakendoen en investeren
- 31** Colofon

Economisch beeld

Tien jaar na de start van de financiële crisis staat de Nederlandse economie er gunstig voor. Voor dit jaar verwacht het CPB een economische groei van 2,8%. De groei zet volgend jaar door met een verwachte 2,6%. Volgend jaar zal het vijfde jaar op rij worden dat de groeicijfers boven de door het CPB gehanteerde trendmatige groei liggen van 1,7%.

De Nederlandse economie groeit bovengemiddeld hard en blijft dat het komende jaar ook doen. Vergeleken met onze belangrijkste handelspartners steekt Nederland er qua groei bovenuit. In zowel 2018 als 2019 groeit de wereldeconomie met 3,8% en trekt het relevant wereldhandelsvolume aan met 3,4% in 2018 en 4,0% in 2019.

	2018	2019
Bruto binnenlands product (bbp, economische groei, %)	2,8	2,6
Consumptie huishoudens (%)	2,7	2,3
Consumptie overheid (%)	2,0	2,8
Investerings (inclusief voorraden, %)	4,6	4,1
Uitvoer van goederen en diensten (%)	3,0	4,2
Invoer van goederen en diensten (%)	3,3	4,8
Wereldhandelsvolume (%)	3,4	4,0

Bron: Miljoennota en MEV 2019

De koopkracht stijgt dit jaar licht, maar zal volgend jaar een sterkere impuls krijgen door lastenverlichting en een verdere verhoging van de cao-lonen. Voor 2019 wordt uitgegaan van een mediane koopkrachtstijging van 1,5%. Meer dan 95% van alle huishoudens zal deze vooruitgang merken in hun portemonnee, waardoor de consumentenbestedingen in zowel 2018 met 2,7% en in 2019 met 2,3% stijgen. Daarnaast nemen de bedrijfsinvesteringen fors toe met 4,6% en volgend jaar met 4,1%.

Arbeidsmarkt en lonen

	2018	2019
Beroepsbevolking (%)	1,1	1,0
Werkzame beroepsbevolking (%)	2,1	1,5
Werkloze beroepsbevolking (in duizend personen)	355	320

	2018	2019
Werkloze beroepsbevolking (niveau in % beroepsbevolking)	3,9	3,5
Werkgelegenheid (in uren, %)	2,1	1,5

Bron: MEV 2019

	2018	2019
Loonvoet (%)	2,8	4,0
Cao-lonen (%)	2,0	2,9
Incidentele lonen (%)	0,6	0,8
Arbeidsproductiviteit (per uur)	0,8	1,2
Koopkracht (%)	0,4	1,5
Inflatie (%)	1,6	2,5

Bron: MEV 2019

De arbeidsmarkt verkraapt snel door de aanhoudende hoogconjunctuur. De werkloosheid daalt dit jaar naar 3,9%, waarmee we op het niveau van net voor de crisis belanden (2008). Deze daling zet zich naar verwachting volgend jaar door naar een historisch lage 3,5%. Daarnaast is er een stijging te zien in de werkzame beroepsbevolking van 2,1% in 2018, hetgeen samen op jaarbasis neerkomt op bijna 200.000 extra banen.

Inflatie, lonen en loonkosten

De inflatie blijft dit jaar met 1,6% ruim onder de 2%. Voor volgend jaar wordt een stijging voorzien naar 2,5%, mede door de verhoging van het lage btw-tarief van 6% naar 9%. De krappere arbeidsmarkt en de hogere inflatie werkt door in de loongroei en de zzp-tarieven. De cao-lonen stijgen dit jaar met 2% en volgend jaar met 2,9%.

In de CPB-cijfers is te zien dat de loonvoet van bedrijven flink stijgt, naar 2,8% in 2018 en naar 4,0% in 2019. De loonkosten per eenheid product nemen dus toe.

Overheidsfinanciën

De overheidsfinanciën zijn wederom sterk verbeterd en voor het derde jaar op een rij zal er sprake zijn van een begrotingsoverschot. Voor dit jaar wordt een begrotingsoverschot van 0,8% van ons bbp verwacht en voor 2019 een overschot van 1,0%. Daarmee zou 2019 het vierde jaar op rij worden met een overschot. In 2019 verwacht het Ministerie van Financiën dat de Nederlandse overheidsschuld net onder de grens van 50% van ons bbp uitkomt, namelijk 49,1%.

	2018	2019
EMU-saldo (% bbp)	0,8	1,0
EMU-schuld (ultimo jaar, % bbp)	53,0	49,1
Collectieve lasten (% bbp)	38,7	39,2

Bron: Miljoennota en MEV 2019

Internationale ontwikkelingen vormen een rode vlag

De Nederlandse economie ontwikkelt zich dus momenteel goed, maar internationaal zijn de risico's wel toegenomen die ook (negatieve) impact kunnen hebben op de Nederlandse economie. Dat geldt in het bijzonder voor de Brexit (zie www.hulpbijbrexit.nl voor meer informatie en tips) en de ontwikkelingen op handelsgebied met Amerika.

Fiscaal en belastingen: Belastingplan 2019

Tegelijkertijd met de Miljoenennota wordt het Belastingplan gepresenteerd. Het Belastingplan voor 2019 bevat veel van de aangekondigde maatregelen uit het regeerakkoord.

Inkomstenbelasting

- Vanaf 2021 komt er een vlakkere tariefstructuur met twee tarieven in plaats van de huidige vier. Tot een inkomen van 68.507 euro geldt een basistarief van 37,05%. Daarboven geldt een tarief van 49,5%. In de jaren 2019 en 2020 groeien de percentages stapsgewijs naar dit niveau.
- De algemene heffingskorting, de arbeidskorting en de ouderenkorting gaan omhoog.
- Het aangrijpingspunt voor het toptarief wordt gedurende de kabinetsperiode niet geïndexeerd (blijft derhalve 68.507 euro).

Oude tarieven inkomstenbelasting (2018)

Belastbaar inkomen meer dan	Maar niet meer dan	Totaal tarief
-	€ 20.142	36,55%
€ 20.142	€ 33.994	40,85%
€ 33.994	€ 68.507	40,85%
€68.507	-	51,95%

Nieuwe tarieven inkomstenbelasting (2019)

Belastbaar inkomen meer dan	Maar niet meer dan	Totaal tarief
-	€ 20.384	36,65%
€ 20.384	€ 68.507	38,10%
€68.507	-	51,75%

Nieuwe tarieven inkomstenbelasting (2020)

Belastbaar inkomen meer dan	Maar niet meer dan	Totaal tarief
-	€ 20.751	37,05%
€ 20.751	€ 68.507	37,80%
€68.507	-	50,50%

Nieuwe tarieven inkomstenbelasting (2021)

Belastbaar inkomen meer dan	Maar niet meer dan	Totaal tarief
-	€ 68.507	37,05%
€ 68.507	-	49,5%

VNO-NCW en MKB-Nederland zijn positief over de verlaging van de inkomstenbelasting. Ook mkb-ondernemers profiteren van de lagere tarieven doordat ondernemerswinst tegen een lager tarief wordt belast. Een lagere marginale druk maakt investeren aantrekkelijker.

Vennootschapsbelasting

- Het tarief van de vennootschapsbelasting wordt verlaagd van 25% naar 22,25%. Specifiek voor het mkb gaat het tarief van de eerste schijf (tot 200.000 euro) van de vennootschapsbelasting van 20% naar 16%. Het budgettaire beslag dat is gemoeid met de tariefsverlaging beloopt € 2,7 miljard.
- Als onderdeel van de uitvoering van de Europese anti-belastingontwijkingsrichtlijn wordt de aftrekbaarheid van rente op vreemd vermogen beperkt. Rente is niet langer aftrekbaar als deze meer bedraagt dan maximaal 30% van het brutobedrijfsresultaat. Er komt geen tegenbewijsregeling in de vorm van een groepsuitzondering voor internationale concerns. Om het mkb te ontzien blijft rente tot 1 miljoen euro onverkort aftrekbaar.
- De termijn voor het verrekenen van verliezen naar de toekomst worden ingeperkt van 9 naar 6 jaar. De mogelijkheid om verliezen te verrekenen met de winst van het voorafgaande jaar blijft bestaan.
- Er komt een verdere beperking in de mogelijkheden om ten laste van de fiscale winst af te schrijven op onroerend goed.
- Het afschrijvingspotentieel was al beperkt tot 50% van de WOZ-waarde, de beperking wordt nu opgetrokken tot 100% van de WOZ-waarde.

	2018	2019	2020	2021
Tarief vennootschapsbelasting	25%	24,3%	23,9%	22,25%
MKB tariefopstapje (tot € 200.000 winst)	20%	19%	17,5%	16%

Met de verlaging van het Vpb-tarief ontstaat meer ruimte voor ondernemers om in Nederland te investeren en blijft het Nederlandse vestigingsklimaat internationaal concurrerend. De verlaging van het mkb-tariefopstapje draagt bij aan de investeringscapaciteit van het mkb en geeft een impuls aan de versterking van het eigen vermogen van het mkb. Teleurstellend is dat het hoge Vpb-tarief minder ver naar beneden gaat dan was voorgenomen in het Regeerakkoord. We zullen blijven aandringen om eventuele budgettaire ruimte te gebruiken om alsnog de verlaging naar 21% in 2021 te realiseren.

VNO-NCW en MKB-Nederland hebben er steeds op gewezen dat de beperking van renteaftrek niet zou moeten gelden in puur binnenlandse situaties. Wij zijn daarom blij dat het kabinet heeft besloten bestaande publiek-private samenwerkingsverbanden bij infrastructuurprojecten te ontzien. Het gaat hierbij om projecten die verband houden met algemene openbare infrastructuur zoals wegen, tunnels, bruggen en sluisen. Ook wordt de verhuurderheffing met 0,03%-punt verlaagd (100 miljoen euro) ter compensatie van woningbouwcorporaties. Tegelijkertijd moet goed in kaart worden gebracht wat de effecten zijn van de beperking van de verliesverrekening en de afschrijvingsmogelijkheden op onroerend goed.

Tarief box 2 voor de directeur-groootaandeelhouder

Vanwege de verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting was het kabinet voornemens het tarief van box 2 (aanmerkelijk belangheffing) te verhogen van 25% naar 27,3% in 2020 en 28,5% vanaf 2021. Dankzij de inspanningen van VNO-NCW en MKB-Nederland wordt de tariefsverhoging beperkt tot 26,9% in 2021.

	2019	2020	2021
Tarief aanmerkelijk belang (box 2)	25%	26,25%	26,9%

De gedeeltelijke verlaging is een eerste goede stap maar ook na deze bijstelling blijft het nadeel van terugwerkende kracht gelden. De bijstelling van het tarief in Box 2 naar 26,9% zal er nog steeds toe leiden dat DGA-ondernemers een nadeel hebben als winsten die (nog) waren belast tegen het Vpb-tarief van 20/25% tegen het nieuwe Box 2 tarief uit de BV gaan. Om te voorkomen dat ondernemers alsnog in 2019 op grote schaal vermogen aan de onderneming onttrekken, moet het box 2 tarief verder worden teruggebracht.

Verlaagd btw-tarief

Het verlaagde btw-tarief gaat omhoog van 6 procent naar 9 procent. Voor het antwoord op de vraag of het 6%- of het 9%-tarief van toepassing is, kan de ondernemer aansluiten bij het reguliere moment van verschuldigdheid van de btw. Dit betekent dat bijvoorbeeld bij vooruitbetalingen in 2018 voor leveringen en/of diensten in 2019 het 6%-tarief geldt en er niet wordt nageheven. Wij hebben dat bepleit. De btw-verhoging werkt ook door naar de Wet op de vaste boekenprijs. Geregeld is dat ondernemers een vastgestelde vaste prijs kunnen wijzigen.

Om ondernemers tegemoet te komen wordt per 2020 structureel € 100 miljoen beschikbaar gesteld voor het mkb. Bovendien gaat het tarief van box 2 voor de directeur-groootaandeelhouder minder ver omhoog. Voorts wordt de koopkracht van burgers verder verbeterd door de inkomstenbelasting te verlagen.

Kleine ondernemersregeling

De kleine ondernemersregeling (KOR) wordt per 1 januari 2020 gemoderniseerd. Er komt een facultatieve omzetgerelateerde vrijstellingsregeling (OVOB) voor alle ondernemers, ongeacht de rechtsvorm. Anders dan de KOR, die een korting geeft op de aan de Belastingdienst af te dragen btw, is de OVOB een vrijstellingsregeling. Is de omzet langer dan 20.000 euro per jaar en kiest de ondernemer voor de regeling, dan factureert hij geen btw. Daar staat tegenover dat hij geen btw-voordruk mag aftrekken.

Btw e-commerce

Eind 2017 hebben de EU-lidstaten overeenstemming bereikt over de richtlijn btw/e-commerce. De lidstaten moeten een klein deel van deze richtlijn al met ingang van 2019 in hun wetgeving hebben opgenomen. Het belangrijkste onderwerp is een tegemoetkoming aan kleine ondernemers die in beperkte mate digitale diensten verkopen aan particulieren in andere lidstaten. Blijft de totale grensoverschrijdende omzet van deze diensten onder een jaarlijkse drempel van € 10.000, dan mag de ondernemer het btw-tarief van de eigen lidstaat factureren. Dit in afwijking van de hoofdregel dat het btw-tarief moet worden gehanteerd van de EU-lidstaat waar de particulier is gevestigd.

Deze tegemoetkoming voor kleine ondernemers hebben wij bepleit. Ons oordeel over de maatregel is dan ook positief.

Zelfstandigenaftrek

De zelfstandigenaftrek blijft ongewijzigd in stand. Wel wordt – net als bij alle andere aftrekposten in de inkomstenbelasting – vanaf 2020 de aftrekpost stapsgewijs afgebouwd tot – uiteindelijk – het tarief van de eerste schijf in de inkomstenbelasting (37,05%). Het voordeel van de verlaging van de inkomstenbelasting wordt op die manier bij zelfstandigen deels teruggenomen.

Dividendbelasting

Het kabinet schaft de dividendbelasting per 2020 af. Vanwege het afschaffen van de dividendbelasting zijn directe beleggingen in vastgoed door beleggingsinstellingen niet meer toegestaan. Gekoppeld aan het afschaffen van de dividendbelasting komt er een bronbelasting op dividenden in misbruiksituaties en op stromen richting low tax jurisdictions. Ook op rente en royalty's die richting low tax jurisdictions stromen komt een bronheffing.

Met de afschaffing van de dividendbelasting maakt Nederland een grote stap voorwaarts in de verbetering van het vestigingsklimaat van hoofdkantoren in Nederland, met name in de verhouding tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Het opwaartse effect op aandeelhouderswaarde bij afschaffing van de dividendbelasting maakt van Nederlandse iconen een minder gemakkelijke prooi, waardoor werkgelegenheid behouden blijft. De maatregel is ook van belang voor de toegang van Nederlandse bedrijven tot kapitaalmarkten. De budgettaire middelen voor het afschaffen van de dividendbelasting worden opgebracht door het grootbedrijf en wordt dus niet gefinancierd door het mkb. Wij roepen het kabinet op om de negatieve effecten voor de fiscale belegginstellingen weg te nemen.

30%-expatregeling

De maximale looptijd van de 30%-regeling wordt verkort van acht tot vijf jaar. Deze nieuwe termijn geldt ook voor werknemers die al gebruikmaken van de 30%-regeling. Er komt een tegemoetkoming voor de werknemers voor wie de omstandigheid dat werkgevers de schoolgelden voor internationale scholen niet langer onbelast kunnen vergoeden of verstrekken een grote financiële impact kan hebben. Met een brede coalitie van wetenschappelijke en culturele organisaties, bedrijven en kenniswerkers zetten VNO-NCW en MKB-Nederland de lobby voort om de effecten voor alle bestaande gevallen weg te nemen.

Financiële sector

Later dit jaar presenteert het kabinet een agenda voor de financiële sector met verdere maatregelen die nodig zijn om te komen tot een stabiele, integere en innovatieve financiële sector. VNO-NCW en MKB-Nederland zullen inzetten op het verbeteren van de internationale concurrentiekracht van de nationale financiële sector.

Investeringsregelingen milieu en energie

De energie-investeringsaftrek (EIA), de willekeurige afschrijving milieu-investeringen (VAMIL) en de milieu-investeringsaftrek (MIA) blijven bestaan. Wel wordt het aftrekpercentage voor de EIA verlaagd van 54,5 procent naar 45 procent.

Fiets van de zaak

Per 2020 komt er een nieuwe fiscale regeling voor de fiets van de zaak. Deze moet het aantrekkelijker maken om een (elektrische) fiets aan werknemers ter beschikking te stellen. Voorgesteld wordt om vanaf 1 januari 2020 de waarde van het privévoordeel van de fiets van de zaak vast te stellen met behulp van een forfait. Mede op basis van een globaal onderzoek door de branche wordt, uitgaande van een verondersteld privégebruik van 25%, een bijtelling voorgesteld van 7% van de oorspronkelijke nieuwwaarde, van de fiets.

Energiebelasting

Het tarief van de eerste schijf voor de energiebelasting op elektriciteit gaat omlaag met 0,72 cent. Het tarief van de eerste schijf voor de energiebelasting op aardgas gaat omhoog met 3 cent. De heffingskorting op de energierekening gaat omlaag van 308 euro naar 257 euro.

Belasting op storten en verbranden van afval

De opbrengst van de afvalstoffenbelasting wordt per 1 januari 2019 verhoogd met € 100 miljoen per jaar. Dat betekent een forse verhoging van het tarief van de afvalstoffenbelasting worden voorgesteld. Het huidige tarief van € 13,21 per ton wordt ruimschoots verdubbeld tot € 31,39 per ton. Voorts wordt een exportheffing ingevoerd om te voorkomen dat de belastingheffing in Nederland een rol gaat spelen bij de keuze in welk land afval wordt verwerkt. Op dit moment wordt nog gewerkt aan uitwerking van de regeling waarbij de sector betrokken. Verwacht wordt dat de definitieve regeling in de tweede helft van dit jaar wordt vastgesteld.

Afschaffen BPM-teruggaafregeling taxi's

Het kabinet wil de BPM-teruggaafregeling voor taxivervoer en openbaar vervoer per 1 januari 2020 afschaffen met als argumentatie dat daarmee de fiscale prikkel voor nulemissie voertuigen meer tot zijn recht zou komen.

VNO-NCW en MKB-Nederland plaatsen grote vraagtekens bij de zwakke argumentatie achter deze maatregel en verzetten zich tegen de zeer specifiek op één sector gerichte maatregel. Met de maatregel krijgt de sector een lastenverzwaring van € 35 miljoen.

Versterking milieudifferentiatie belasting zware motorrijtuigen (Eurovignet)

Het kabinet stelt voor de milieudifferentiatie in de Wet belasting zware motorrijtuigen (Wet BZM) te actualiseren. Als gevolg van deze maatregel zullen de meer vervuilende vrachtauto's uit binnen- en buitenland meer belasting gaan betalen. Voor de schoonste vrachtauto's blijft het huidige tarief van toepassing.

Innovatie en Invest-NL

Invest-NL

In het voorjaar 2019 gaat Invest-NL formeel van start. Zoals bepleit door VNO-NCW en MKB-Nederland in NL Next Level krijgt Nederland hiermee een eigen promotional institution. In veel omringende landen (Duitsland, VK, Frankrijk, Denemarken, Zweden, maar ook de USA, China en Japan) bestaat een dergelijk investeringsinstituut reeds. Invest-NL biedt financiering (2,5 miljard investeringskapitaal) én ontwikkelcapaciteit (19 miljoen euro per jaar, 10 miljoen voor nationale projectontwikkeling en 9 miljoen voor internationale investeringsprojecten) om kansen en schaal te realiseren die nu achterblijven zoals op het gebied van energie, circulaire economie en digitalisering. Het richt zich op drie pijlers: maatschappelijke vraagstukken, innovatieve bedrijvigheid en export.

Financiering

Er wordt extra geld beschikbaar gesteld voor de zogeheten SEED Capital Regeling, een regeling gericht op het vrijmaken van risicokapitaal. Het ministerie van EZK stort geld ten behoeve van de uitbreiding van Impuls Zeeland (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Zeeland). Het ministerie van EZK stimuleert daarnaast de uitrol van financieringstafels in Nederland. Deze tafels moeten het regionale financieringsnetwerk versterken waar ondernemers dan de vruchten van plukken. De in de zomer opgericht Stichting MKB Financiering Nederland wordt door het ministerie van EZK ondersteund. Deze Stichting richt zich op de verdere ontwikkeling en professionalisering van de markt van alternatieve financiers.

MKB-actieplan

Om ondernemers beter in staat te stellen zich versneld aan te passen aan een nieuwe marktdynamiek en daarmee hun groei- en aanpassingsvermogen te versterken, heeft het kabinet een strategie ontwikkeld in het MKB-Actieplan. Dit Actieplan is vlak voor de zomer gepresenteerd.

Het actieplan is gericht op facetten die daarbij van belang zijn: personeel, financiering, regelgeving, toepassing van innovatie en digitalisering, fiscaliteit en internationale handel.

Wet bevordering speur- en ontwikkelingswerk (WBSO)

De inzet voor een goede toegang van het mkb in de WBSO werkt. Van de aanvragers is 97% MKB en er gaat 64 % van het budget naar het mkb. Mede door het iets afgenomen aantal aanvragen is er ruimte in het WBSO-budget van 107 miljoen. Het kabinet kiest ervoor deze niet in te vullen en te wachten op de resultaten van de evaluatie.

VNO-NCW en MKB-Nederland vinden dat onverstandig. Met deze 107 miljoen kan de daling van de tweede schijf die in 2018 is doorgevoerd ongedaan worden gemaakt. Ook het schrappen van de post procesgericht technisch onderzoek in de WBSO kan dan worden teruggedraaid. Wel vinden VNO-NCW en MKB-Nederland het verstandig dat het kabinet aankondigt de budgetsystematiek van de WBSO te bezien. Het bedrijfsleven heeft belang bij stabiele parameters, nu is dat iedere jaar onzeker. De resultaten van deze evaluatie worden eind 2018 verwacht.

Parameters WBSO 2019*

Eerste schijf tarief 32%

Eerste schijf lengte 350.000 euro

Tweede schijf tarief 14%

*Indicatief, de definitieve vaststelling volgt in november 2019

Verbreiding en verbetering topsectorenbeleid

De economische kansen van de maatschappelijke uitdagingen en de ambitie om een vooraanstaande rol te spelen op een aantal sleuteltechnologieën zijn de centrale uitgangspunten in de vernieuwde topsectorenaanpak. Voor deze maatschappelijke vraagstukken worden heldere missies opgesteld. Het gaat daarbij om de thema's energietransitie en duurzaamheid, landbouw, water en voedsel, gezondheid en zorg en veiligheid (waaronder cyber-, defensie- en waterveiligheid). Daarnaast zal worden ingezet op een beperkt aantal sleuteltechnologieën. De missies vormen de basis voor de nieuw af te sluiten innovatiecontracten in 2019 en geven daarmee richting aan de publiek-private kennis- en innovatieagenda's (KIA's). Dat legt ook de inzet van NWO en de TO2 instellingen vast. Binnen deze innovatieagenda's komt daarnaast sterker de nadruk te liggen op valorisatie: het benutten van de opgedane kennis en innovaties. Ook is er aandacht voor knelpunten in wet- en regelgeving, de rol van de overheid als «launching customer» en de aansluiting op Europese initiatieven en financiering

VNO-NCW en MKB-Nederland steunen deze koersverandering in het topsectorenbeleid. Wel is het zaak het gehele bedrijfsleven goed te betrekken bij de totstandkoming van de missies.

Inzet extra innovatiemiddelen, mede gericht op versterking samenwerking mkb

Dit kabinet zet extra in op innovatie en reserveert hiervoor 150 miljoen euro structureel op de begroting van het ministerie van EZK. Deze middelen worden langs drie lijnen ingezet:

1. Investeren in toegepast onderzoeksinstellingen

Structureel wordt 75 miljoen euro per jaar extra geïnvesteerd in de toegepast onderzoeksinstellingen. Circa de helft daarvan (42) moet de kennisbasis versterken; de overige 33 miljoen richt zich op de hiervoor genoemde KIA's. VNO-NCW en MKB-Nederland vinden het daarbij van groot belang dat versnippering bij de inzet van deze middelen voorkomen wordt.

Binnen deze 75 miljoen wordt 7,5 miljoen euro ingezet om de samenwerking tussen de TO2 instellingen en het mkb te versterken. De TO2 instellingen moeten dit budget expliciet met het mkb oppakken. VNO-NCW en MKB-Nederland pleiten ervoor deze middelen in te zetten op kennisverspreiding naar het mkb. Daarbij moeten goed de lessen van de innovatieprestatiecontracten (IPC) worden meegenomen. Dit instrument was gericht op ontwikkeling en snellere implementatie van innovaties in het mkb met een belangrijke rol voor het georganiseerd bedrijfsleven. Ook de recent gesloten 'Knowledge deal' tussen de Metaalunie en TNO kan als inspiratie dienen bij de inzet van deze middelen.

2. PPS-toeslag (regeling voor ondernemers voor samenwerking met kennisinstellingen)

Positief is dat de in 2018 doorgevoerde verhoging van de PPS-toeslag naar 30% (was 25%) structureel wordt. Wel wordt aangekondigd dat verdere mogelijkheden voor beleids- en doelmatigheidsverbeteringen van de PPS-toeslagregeling zullen worden bekeken mede in relatie tot het toegenomen beroep op de PPS-toeslag

VNO-NCW en MKB-Nederland wijzen erop dat de PPS-toeslag een belangrijke vliegwiel functie heeft om publiek-private samenwerkingsverbanden tot stand te brengen. Daarom is de verhoging ook belangrijk. VNO-NCW en MKB-Nederland zijn tegen verdere inperking van de regeling door bijvoorbeeld de grondslag te versmallen of andere wijzigingen door te voeren.

3. MKB

Met de extra middelen wordt de MKB-innovatieregeling topsectoren op 35 miljoen euro per jaar gebracht. Daarnaast zetten ook regio's nog in op deze regeling. Ook wordt het innovatiekrediet verruimd waardoor in totaal 70 miljoen euro beschikbaar komt. Verder zullen er meer zgn 'Small Business Innovation Research' (SBIR) programma's worden ingezet. Deze intensiveringen komen ten goede aan het MKB. VNO-NCW en MKB-Nederland steunen deze intensiveringen. Wel is het zaak binnen de mkb-middelen voor innovatie ook aandacht te besteden aan kennisverspreiding.

Ruimtevaart

Uit de middelen, die in het Regeerakkoord beschikbaar zijn gesteld voor de Regio Envelop, is in totaal € 40 mln beschikbaar voor Ruimtevaart/ ESTEC. Een bedrag van € 15 mln hiervan is in 2018 beschikbaar gesteld voor een internationale ontmoetingsplek op ESTEC, het restant ad € 25 mln in 2020 voor optionele ESA-programma's

Nationale Wetenschapsagenda (NWA)

In 2019 is 108 miljoen euro beschikbaar voor de Nationale Wetenschapsagenda. De agenda draait om een multidisciplinaire aanpak en de samenwerking binnen de publieke kennisketen van hogescholen, universiteiten, universitaire medische centra, TO2-instellingen en Rijkskennisinstellingen naar het bedrijfsleven. De inzet van deze middelen gaat via de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek.

VNO-NCW en MKB-Nederland hebben meegewerkt aan de totstandkoming van deze NWA. Wel vinden ze het van belang dat het bedrijfsleven goed wordt betrokken bij de concrete implementatie. Dat is voor verbetering vatbaar. Dat geldt ook voor de noodzaak meer samenhang aan te brengen tussen de NWA en de hiervoor beschreven inzet van de middelen voor toegepast onderzoek. Versnippering moet voorkomen worden.

Sectorplan bèta-techniek

Er komt olopend tot 70 miljoen euro extra beschikbaar voor onderzoek via sectorplannen (in 2019 is dit al 55 miljoen). Op het niveau van afzonderlijke plannen kunnen partijen bepalen hoe de middelen worden ingezet. Deze middelen worden in het bijzonder geïnvesteerd in het bèta en technisch onderzoek. VNO-NCW en MKB-Nederland hebben steeds erop gewezen dat er op het gebied van onderzoek sprake is van een bèta gat; Nederland investeert relatief weinig in bèta- technisch onderzoek. De inzet via deze sectorplannen is een goede eerste stap om dit gat te dichten.

Arbeidsmarkt, onderwijs en zorg

Loondoorbetaling bij ziekte

Dit najaar zal minister Koolmees van SZW komen met voorstellen om de lasten en risico's van loondoorbetaling bij ziekte, voor met name het mkb, te beperken. In de begroting van het ministerie staat dan ook opgenomen dat het kabinet '(kleine) werkgevers wil ontlasten op het gebied van ziekte, zonder de instroom in de arbeidsongeschiktheidsregelingen te laten oplopen'. Voor MKB-Nederland en VNO-NCW is van belang dat er een goed alternatief voor loondoorbetaling komt zodat (kleine) werkgevers ook daadwerkelijk een lastenverlichting zullen ervaren.

Het inkorten van de premiedifferentiatie WGA van 10 naar 5 jaar is 1 jaar uitgesteld.

Wet arbeidsmarkt in balans

In 2018 nog moet dit wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gaan. De inhoud bevat een aantal reparatiepunten (zoals het kunnen benutten van een combinatiegrond bij ontslag), de keten van tijdelijke contracten gaat naar drie maar het bevat ook maatregelen die flexibele en tijdelijke contracten duurder maken, o.a. door de inzet van premiedifferentiatie en ontslagvergoeding vanaf dag 1. De inzet van VNO-NCW en MKB-Nederland is erop gericht de noodzakelijke flexibiliteit voor ondernemers te kunnen blijven organiseren op betaalbare wijze.

Wijzigingen transitievergoeding

Allereerst komt er vanaf 1 januari 2020 een verruiming van de aftrekmogelijkheid van inzetbaarheidskosten. Dat betekent dat gemaakte (scholings)kosten verrekenbaar zijn met de transitievergoeding indien deze gemaakt worden voor een andere functie in het bedrijf. In de tweede plaats volgt per 1 april 2020 uit het wetsvoorstel transitievergoeding bij ontslag wegens bedrijfseconomische omstandigheden en langdurige arbeidsongeschiktheid, dat compensatie van de betaalde transitievergoeding zal gaan plaatsvinden met terugwerkende kracht tot 1 juli 2015. In de derde plaats zal geregeld gaan worden dat compensatie van de transitievergoeding gaat plaatsvinden bij ontslag vanwege het staken van de bedrijfsvoering of bij arbeidsongeschiktheid. Dit zal gelden voor bedrijven met minder dan 25 werknemers en vermoedelijk ingaan op 1 januari 2020. Tot slot volgt begin 2019 een verruiming en aanpassing van de criteria voor de overbruggingsregeling transitievergoeding. Bedrijven met minder dan 25 werknemers kunnen op deze regeling een beroep doen als de te betalen vergoeding de bedrijfseconomische positie verder verslechterd. De huidige regeling loopt overigens tot 1 januari 2020.

Regelingen rondom verlof

Met de Wet invoering extra geboorteverlof (wie) krijgen partners per 1 januari 2019 na de geboorte een hele werkweek volledig doorbetaald verlof. Zij mogen dat meteen opnemen of in de eerste 4 weken na de geboorte. Daarnaast regelt deze wet dat partners vanaf juli 2020 binnen zes maanden na de geboorte nog vijf weken extra verlof kunnen opnemen tegen een uitkering van 70% van het loon. Het UWV vergoedt dit aan de werkgever. Het adoptie- en pleegouderverlof wordt per 1 januari 2019 verlengd van vier naar zes weken. VNO-NCW en MKB-Nederland pleiten in het kader van het WIEG-wetsvoorstel voor het alternatieve voorstel van de SER. Dat legt de rekening niet alleen bij de werkgever neer, vereenvoudigt het stelsel en bevordert arbeidsparticipatie van vrouwen.

Pensioenstelsel

Het kabinet zet in op een gedragen SER-advies over een toekomstig pensioenstelsel. De verwachting is dat dit op korte termijn gerealiseerd kan worden. Het toekomstbestendig maken is van belang voor werkenden, werkgevers en gepensioneerden. Maar ook vanwege de maatschappelijke (generatie)discussie. Dat vraagt een evenwichtige aanpassing zodat het stelsel ook in de toekomst tot de beste van de wereld kan horen. Belangrijke onderdelen hiervan betreffen: een beter vooruitzicht op verhogen van de pensioenen op korte termijn voor deelnemers en gepensioneerden, een transparante relatie tussen inleg en opbouw met leeftijdsonafhankelijke premies met goede waarborgen zodat dit duurzaam is; met langdurige stabiele premies.

Subsidieregeling Praktijkleren (bbl)

Werkgevers nemen hierbij een groot deel van de opleiding van mbo-studenten over en de regeling biedt daarvoor een tegemoetkoming. Deze regeling wordt versoerd maar een forse bezuiniging is afgewend. De subsidieregeling praktijkleren wordt in 2019 met één jaar verlengd en daarnaast vindt er in 2019 een korting van € 19,5 miljoen plaats op de subsidieregeling praktijkleren. Het maximale subsidiebedrag per gerealiseerde praktijk- of werkpleerplaats wordt verlaagd van € 2.700 naar € 2.500 in 2019. Versoering kost studentplaatsen wat studenten die beter leren via de praktijk, mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, statushouder en laatbloeiers raakt. Het rendement van de regeling is in de praktijk groot. Deze manier van opleiden- werkend leren- vraagt juist meer middelen naar de mening van VNO-NCW en MKB-Nederland.

Leven lang ontwikkelen

Dit najaar zal minister Koolmees van SZW met de uitwerking van de plannen hiervoor komen. Inzet zal zijn om het faciliteren van werknemers en werkgevers voor een leven lang leren beter vorm te geven. Werknemers zullen zelf meer de verantwoordelijkheid moeten (kunnen) nemen voor een goede en blijvende arbeidsmarktpositie.

Voor- en vroegschoolse educatie

Het kabinet trekt extra middelen uit voor deze vorm van educatie. Hiermee kan een aanbod van 16 uur per week gerealiseerd worden voor leerlingen met een achterstand. Vroeg opgelopen achterstanden kunnen later namelijk moeilijk ingehaald worden. Deze inzet volgt op het SER-advies van werknemers en werkgevers hierover.

Technisch VMBO

Dit jaar worden voor de eerste keer de extra middelen voor het technisch vmbo uitgekeerd. Ook vindt planvorming plaats in de regio tussen het technisch vmbo, mbo en het regionale bedrijfsleven. Een goed samenwerkingsverband is noodzakelijk voor een efficiënte en effectieve besteding van deze middelen zodat aantrekkelijk technisch beroepsonderwijs structureel kan worden gerealiseerd. Deze samenwerking moet het komende jaar zijn beslag krijgen.

Hoger onderwijs

De voornemens uit het regeerakkoord voor investeringen in het hoger onderwijs zullen nu hun beslag gaan krijgen. Voor VNO-NCW en MKB-Nederland is van belang dat deze extra middelen via prestatiefinanciering worden toebedeeld met betrokkenheid van onder meer het bedrijfsleven.

Participatiewet

Het kabinet heeft onlangs besloten niet verder te gaan met de uitwerking van loondispensatie. De huidige loonkostensubsidie wordt vereenvoudigd voor werkgevers. Staatssecretaris van Ark kondigt daarbij een breed offensief aan om meer mensen met een beperking aan het werk te helpen:

- Werken met loonkostensubsidie moet lonen, ook voor mensen in deeltijd. Werkgevers moeten met minder rompslomp iemand met loonkostensubsidie kunnen aannemen.
- De matching tussen werkgevers en werknemers krijgt een extra impuls. Belangrijke randvoorwaarde daarbij is dat UWV en gemeenten in elke arbeidsmarktregio zorgen voor een herkenbaar en gezamenlijk aanspreekpunt voor werkgevers. Ook private partijen kunnen zich daarbij aansluiten. Daarnaast is een belangrijke randvoorwaarde dat gemeenten en UWV werkzoekenden veel meer en beter inzichtelijk maken, ook voor werkgevers en private intermediairs.
- De regels rond de banenafpraak en quotum moeten eenvoudiger worden. Een eenvoudiger systeem waarmee werkgevers meer mogelijkheden krijgen om extra banen te realiseren voor de doelgroep en waarmee ook de administratieve lasten gereduceerd kunnen worden.

Perspectief op werk

Het kabinet versterkt de dienstverlening aan werkzoekenden en werkgevers om meer mensen aan het werk te helpen. Werkgevers willen bediend worden vanuit één regionaal werkgeversloket, met een geharmoniseerd regionaal pakket van instrumenten en voorzieningen en met een inzichtelijk bestand van alle werkzoekenden. Om dit voor elkaar te krijgen, zal het kabinet met bestuurlijke afspraken en financiële ondersteuning richting geven aan de samenwerking tussen UWV, gemeenten en andere partijen in de arbeidsmarktregio's. Het kabinet stelt hiervoor tweemaal € 35 miljoen beschikbaar in 2019 en 2020.

Het voorgaande past ook goed in de uitwerking van Perspectief op Werk. Daarin maken VNO-NCW en MKB-Nederland afspraken met het ministerie van SZW, gemeenten en UWV om meer werklozen kans op werk te bieden. Dat vraagt voor werkgevers een eenvoudiger en verbeterd proces van werving, selectie en bemiddeling.

- Met uniforme inzet en eenduidige uitvoering van instrumenten zoals loonkostensubsidie, loonwaarde meting, no risk polis en werkplek aanpassing en begeleiding.
- Brede doelgroep benadering en niet meer voor iedere doelgroep een aparte regeling en uitvoering.
- Mensen moeten werkfit en gemotiveerd raken en helder moet zijn welk werk iemand kan uitvoeren.
- Het bestand moet ook direct toegankelijk zijn voor werkgevers en intermediairs.
- Uitvoering vanuit een herkenbaar loket en deskundige publieke en private uitvoering (inclusief expertise van de sociale werkvoorziening) en gericht op het ontzorgen van de werkgever.

- Het vergroten van het aanbod vraagt de inzet van de markt boven inbesteden, evenals aansluiting van social return eisen aan de sector.

Ook stelt het kabinet vanaf 2019 € 70 miljoen beschikbaar voor persoonlijke dienstverlening door UWV aan werkzoekenden met een WW-, WIA- of Wajong-uitkering. Dit geeft UWV de mogelijkheid om de dienstverlening op maat verder uit te breiden en de matching op de arbeidsmarkt te versterken.

Arbeidsomstandigheden

In het regeerakkoord zijn extra financiële middelen vrijgemaakt voor de Inspectie SZW en die zullen in 2019 en de jaren daarna worden ingezet. Zo'n 60% van deze middelen gaan naar eerlijk werken zoals het bestrijden van schijnconstructies. VNO-NCW en MKB-Nederland zijn van mening dat ook juist meer middelen moeten worden ingezet voor beleid ten aanzien van gevaarlijke stoffen waaronder kennisdeling, deskundigheidsbevordering en adequate toezicht en handhaving gericht op het voorkomen van problemen.

Dit jaar heeft het ministerie van SZW het vierjarig programma "Beroepsziekten" afgetrapt. De eerste twee jaar richt dit zich op beroepsziekte die ontstaan door het gebruik van gevaarlijke stoffen. Op EU-niveau wordt gewerkt aan toevoeging van meer kankerverwekkende stoffen onder de desbetreffende EU-richtlijn. VNO-NCW en MKB-Nederland achten het cruciaal dat grenswaarden voor stoffen op EU-niveau worden vastgesteld, zonder nationale afwijkingen.

Het kabinet wil dat werknemers die ziek zijn sneller en eenvoudiger een schadevergoeding kunnen claimen. VNO-NCW en MKB-Nederland vinden, dat een gedragscode, die thans in ontwikkeling is met betrokkenheid van de letselschadebranche zal helpen bij een vlotte afwikkeling van schadeclaims.

Premies Zorgverzekeringswet

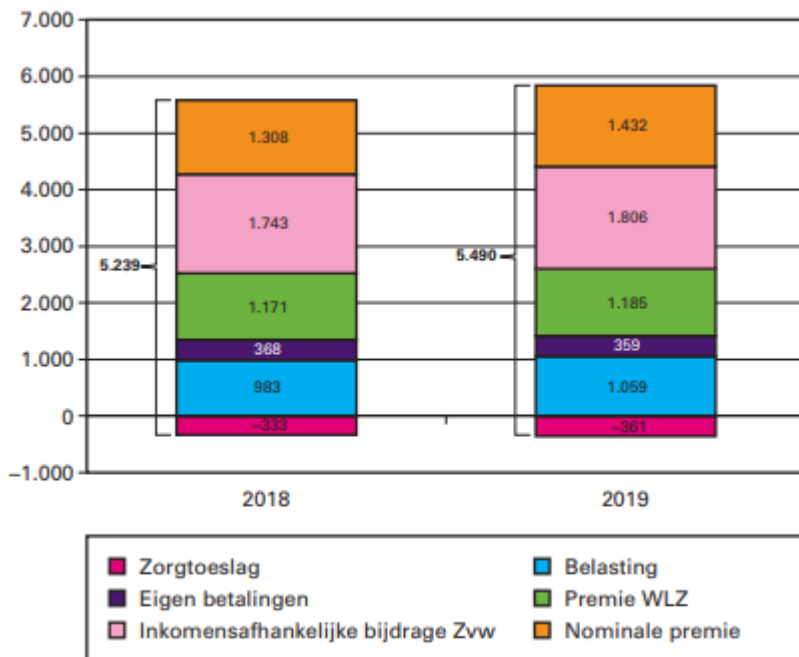
De inkomensafhankelijke zorgpremie die werkgevers moeten betalen voor hun werknemers gaat van 6,90% in 2018 naar 6,95% in 2019. Deze premie geldt in 2019 over de eerste 55.923 euro van het brutoloon. Dat betekent dat werkgevers voor iedere werknemer tot maximaal 325 euro per maand bijdragen aan de financiering van de gezondheidszorg. Ook voor zelfstandigen en gepensioneerden gaat deze inkomensafhankelijke zorgpremie omhoog naar 5,70% in 2019.

Het kabinet raamt de nominale zorgpremie, die verzekerden rechtstreeks betalen aan hun zorgverzekeraar, op 1432 euro per jaar. Dat is 124 euro meer dan in 2018. Zorgverzekeraars kunnen daar overigens van afwijken. Voor lagere inkomens verhoogt het kabinet de zorgtoeslag. Voor eenpersoonshuishoudens stijgt de maximale zorgtoeslag met 94 euro per jaar volgend jaar. Voor meerpersoonshuishoudens stijgt deze met 281 euro.

Gemiddeld betaalt een volwassen Nederlander 5490 euro per jaar aan de collectief gefinancierde gezondheidszorg.

Figuur 6: Lasten per volwassene aan zorg in 2018¹ en 2019 (in euro's per jaar)

¹ Het jaar 2018 is gecorrigeerd voor Jeugdzorg en het grootste deel van de Wmo, om de lasten per volwassene vergelijkbaar te maken met het jaar 2019.

De zorguitgaven stijgen door o.a. vergrijzing en nieuwe technologie. Werkgevers betalen een belangrijk deel van de zorgkosten via de inkomensafhankelijke zorgpremie. De stijging van de premies werkt door in de kosten van arbeid en de koopkracht. Om de zorg betaalbaar en toegankelijk te houden voor iedereen vraagt het kabinet aan de SER om een advies uit te brengen over de betaalbaarheid van de zorg. De SER gaat hier in het najaar 2018 mee van start.

Marktwerking, regelgeving en akkoorden

Preventieakkoord

Een belangrijke ambitie van het kabinet is te komen tot een breed Nationaal Preventieakkoord gericht op het stimuleren en bevorderen van een gezonde leefstijl. Prioriteiten daarin zijn het tegengaan van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Het akkoord moet in het najaar van 2018 tot stand komen. VNO-NCW en MKB-Nederland en veel leden en sectoren uit de achterban zijn betrokken bij dit akkoord. Daarnaast participeren hierin wetenschap, decentrale overheden, zorgpartijen en maatschappelijke organisaties. De inzet is gericht op evenwichtige en effectief gebleken maatregelen met ruimte voor innovatie en samenwerking.

Vermindering regeldruk

Het kabinet slaat een nieuwe koers in waar het gaat om de bestrijding van regeldruk. Hiervoor stonden het verminderen van regeldrukkosten en behalen van reductiedoelstellingen centraal. Maar hoewel de doelen veelal werden gehaald was dit niet merkbaar voor ondernemers. Het kabinet wil daarom af van macrodoelen en inzetten op merkbaarheid. Daartoe gaat men samenwerken met ondernemers in het zoeken naar knelpunten en bij de ontwikkeling van nieuwe wet- en regelgeving. Via een mkb-toets krijgen groepen van ondernemers de mogelijkheid om vooraf mee te denken over de werkbaarheid en uitvoerbaarheid. Naast de mkb-toets start binnenkort de Strategische Commissie Betere regelgeving Bedrijven om ook bestaande knelpunten aan te pakken. VNO-NCW en MKB-Nederland steunen de aanpak en deze sluit aan bij onze inzet. Het biedt branches en ondernemers de mogelijkheid knelpunten te adresseren en mee op te lossen. Wel benadrukken de organisaties de noodzaak dat alle departementen betrokken zijn bij de aanpak.

Regiodeals voor ontwikkeling regionale economie

VNO-NCW en MKB-Nederland hebben in het kader van Next Level Bruisende Steden gepleit voor regiodeals om de regionale economie een impuls te geven, middelgrote steden en regio's aantrekkelijker te maken en publiek-private samenwerking over gemeentegrenzen heen te bevorderen. Het kabinet zal begin 2019 publiek-private regiodeals sluiten, op basis van de voorstellen die zijn ingediend voor de eerste tranche van 200 miljoen euro. Dit moet leiden tot betere samenwerking over gemeentegrenzen heen en de regionale economie versterken.

Wetsvoorstel Ruimte voor duurzaamheidsinitiatieven

In het najaar van 2018 komt het wetsvoorstel Ruimte voor duurzaamheidsinitiatieven naar de Tweede Kamer. Ondernemers die duurzame initiatieven ontwikkelen, en daarvoor samenwerking zoeken met andere ondernemers, lopen soms aan tegen mededingingsregels. VNO-NCW en MKB-Nederland hebben aangegeven dat de onzekerheid over wat wel en niet mag, dergelijke initiatieven belemmerd. Staatssecretaris Keijzer van Economische Zaken en Klimaat komt daarom met een wet om dit op te lossen, namelijk dat duurzaamheidsinitiatieven uit de markt kunnen wettelijk bindend worden verklaard voor alle spelers. In eerste instantie is de wet alleen van toepassing op de sectoren Klimaat en Dierenwelzijn. Het voorstel ligt nu bij de Raad van State.

Onderzoek naar pariteitsclausules

Onderzoeksbureau SEO doet onderzoek naar de werking van smalle pariteitsclausules op de onlinemarkt van aan huis bezorgde maaltijden. Deze clausules verbieden

horecaondernemers, die gebruik maken van de diensten van online bezorgplatforms, om dezelfde maaltijden op hun eigen website voor een lagere prijs aan te bieden. Dit staat in de weg van ondernemerschap. Tegelijkertijd voelen ondernemers zich afhankelijk van dergelijke platforms. SEO moet onderzoeken of maatregelen nodig zijn om de zogenoemde 'laagste prijsgarantie' te verbieden, of dat ondernemers in de horeca beter gebaat zijn bij andersoortige oplossingen.

Criminaliteit

Het ministerie van Justitie en Veiligheid richt zich op ondermijnende criminaliteit zoals de gewelddadiger opererende georganiseerde misdaad die infiltreren in woonwijken, bedrijven en het internet. Het kabinet wil een intensieve samenwerking met een brede coalitie van partijen binnen en buiten de overheid en stelt 10 miljoen euro extra ter beschikking. Juridische knelpunten worden uit de weg geruimd in de «Ondermijningswetgeving», een verzamelnaam voor meerdere wetsvoorstellen zoals: het wetsvoorstel om de maximale straf voor leden van een criminele organisatie te verhogen van zes naar tien jaar; het wetsvoorstel Gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden, dat het delen van informatie in samenwerkingsverbanden moet vergemakkelijken.

De financiering van het succesvol terugdringen en voorkomen van criminaliteit door het stimuleren van lokale publiek-private samenwerking wordt vrijwel gehalveerd. Per amendement heeft de Kamer dit de afgelopen jaren teruggedraaid en wij zullen opnieuw inzetten op het terugdraaien van deze bezuiniging. Ook andere successen zoals de Fraudehelpdesk wordt niet geborgd.

Bedenktijd van maximaal 250 dagen bij overname beursfondsen

In het Regeerakkoord 2017 is opgenomen dat een in Nederland gevestigde beursgenoteerde onderneming die op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) te maken krijgt met voorstellen voor een fundamentele strategiewijziging, een bedenktijd van maximaal 250 dagen kan oproepen. Het kabinet raadpleegt de Raad van State over het wetsvoorstel. VNO-NCW en MKB-Nederland achten het van belang dat het bestuur van de onderneming de regie behoudt in situaties waarbij een openbaar bod is uitgebracht of aangekondigd. Of als zich een activistische aandeelhouder aandient die wijzigingen wil aanbrengen in de strategie, de governance- of kapitaalstructuur of in de samenstelling van de raad van bestuur of de raad van commissarissen.

Wet Open Overheid

Deze wet moet de opvolger worden van de huidige WOB en is een initiatief van D66 en GroenLinks. Dit volgt dus niet uit de Miljoenennota maar is een initiatief van de Tweede Kamer. Vermoedelijk volgt nog dit jaar een nieuw wetsvoorstel. VNO-NCW en MKB-Nederland pleiten voor een wet die ook voor bedrijven uitvoerbaar is en waarbij bedrijfsvertrouwelijke gegevens en gegevens over de vitale infrastructuur ook bij de overheid in veilige handen zijn en waarbij private en semipublieke partijen niet onder de werkingssfeer van de wet komen.

Economische veiligheid

Om de weerbaarheid van Nederland tegen nationale veiligheidsrisico's bij overnames en investeringen en aanbesteden en inhuur te vergroten, wordt een instrumentarium voor het mitigeren van risico's voor de nationale veiligheid bij overnames en investeringen ontwikkeld, en er komen maatregelen om risico's voor de nationale veiligheid bij aanbesteding en inhuur kleiner te maken.

Wetsvoorstel ongewenste overnames Telecom

EZK is voornemens om een wetsvoorstel ongewenste zeggenschap telecommunicatie in te dienen bij de Tweede Kamer. Met dit wetsvoorstel krijgt de overheid de bevoegdheid om overnames in de Nederlandse telecommunicatiesector te verbieden dan wel terug te draaien indien deze overname een bedreiging vormt voor de openbare orde of nationale veiligheid.

Klimaat, energie en milieu, infrastructuur, bouw en ruimtelijke ordening

Klimaat- en energieakkoord

Naar verwachting zal het kabinet aansluitend op Prinsjesdag haar reactie naar buiten brengen op de voorstellen die de sectortafels in juli presenteerden voor het Klimaatakkoord. Het definitieve akkoord moet eind 2018 dan gereed zijn en brengt kabinet, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en andere overheden samen rond de opgave de energie en klimaattransitie te versnellen. Voorzien wordt een aantal afspraken over vergaande verduurzaming van de gebouwde omgeving, mobiliteit en transport, landbouw energieproductie en industrie. De inzet van VNO-NCW en MKB-Nederland is gericht op het halen van het einddoel van een circulaire en CO₂-neutrale economie in 2050 waarbij betaalbaarheid, leveringszekerheid en duurzaamheid van energie belangrijke voorwaarden/elementen zijn. Dat vraagt meer dan nu in de plannen zit, namelijk een sector overstijgende aanpak met ruimte voor innovaties als waterstof. Daarbij is aansluiting bij het internationale speelveld, het versnellen van projecten en wegnemen van onrendabele toppen in de plannen en draagvlak van belang.

Regeling Stimulering Duurzame Energie (SDE+)

Om de energietransitie blijvend te stimuleren wordt in het najaar de SDE+ (subsidie)regeling opnieuw opengesteld en komt daarmee 6 mld. euro beschikbaar voor energieproductie uit duurzame bronnen als wind, zon, biomassa, geothermie en water.

Klimaatwet

De fracties van VVD, CDA, D66, ChristenUnie, GroenLinks, PVDA en SP hebben een Klimaatwet ingediend. Volgens die wet moet Nederland in 2050 de uitstoot van CO₂ met 95% gereduceerd hebben ten opzichte van 1990. 49% van deze reductie moet al in 2030 zijn gerealiseerd. In 2050 moet de elektriciteitsproductie 100% CO₂-neutraal zijn. VNO-NCW en MKB-Nederland willen dat de uitwerking in de praktijk gebeurt via het instrumentarium van de Omgevingswet.

Nationaal Energie en klimaatplan

Begin 2019 wordt het Integraal Nationaal Energie & Klimaatplan (INEK) opgesteld en aan de Europese Commissie gestuurd. Het langetermijn streven blijft om in internationaal verband, te beginnen op EU schaal, een CO₂-arme energievoorziening te bereiken die duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar blijft. In dit verband is de verwachting dat eind 2018 of begin 2019 de Europese Commissie het besluitvormingsproces binnen de Raad start om de CO₂ reductiedoelstelling voor 2030 die nu op +/- 40% t.o.v. van 1990 staat aan te scherpen tot +/-45% in 2030 t.o.v. 1990. Europa komt daardoor beter in lijn met de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs. Een bijkomend effect is dat als de doelstellingen op EU-niveau worden aangescherpt, de internationale CO₂-prijs hoger wordt, waardoor meer duurzame businesscases rendabel worden.

Deltaprogramma 2019 maatregelen om Nederland tijdig aan te passen aan de gevolgen van Klimaatverandering

Naast maatregelen tegen de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen komt er ook steeds meer aandacht voor maatregelen die inspelen op de effecten van klimaatverandering. Het gaat hierbij onder de noemer van klimaatadaptatie om

maatregelen tegen overstromingen en het verminderen van de kwetsbaarheid van Nederland tegen extreme weersomstandigheden. Zo moeten de gevolgen van wateroverlast, langdurige droogte (zoals afgelopen zomer het geval was) en hittestress beter worden opgevangen. Het kabinet heeft daartoe het Deltaprogramma 2019, voorbereid door de Deltacommissaris, aan de Tweede Kamer aangeboden.

Afbouw gaswinning Groningerveld en toekomstperspectief Groningen

Al eerder werd besloten dat de gaswinning uit het Groningerveld volledig wordt beëindigd. Het kabinet heeft besloten dat uiterlijk per oktober 2022 de gaswinning daalt tot onder het niveau van 12 mld Nm³. In de jaren daarna wordt de gaswinning uit het Groningerveld afgebouwd tot nul.

Het kabinet werkt samen met de regio voortvarend aan een nieuw toekomstperspectief voor Groningen en heeft daarvoor een bedrag van minimaal 1 mld euro beschikbaar gesteld.

Circulaire economie

Het Rijk heeft de ambitie uitgesproken om te komen tot een volledig circulaire economie in 2050. Het is nodig vanwege de voorzieningszekerheid van grondstoffen, vanwege het mitigeren van klimaatverandering en het levert nieuwe kansrijke businessmodellen op. Voorwaarde is wel dat ook de overheid naast private partijen investeert in de circulaire economie. In 2018 zijn een 5-tal transitieagenda's gepresenteerd, direct gevolgd door 5 actieagenda's. Uitvoering van deze actieagenda's wordt in 2019 met lichte steun van het kabinet ter hand genomen. VNO-NCW en MKB-Nederland zetten in op het versnellen van doorbraakprojecten op o.a. textiel en chemische recycling van plastics als onderdeel van een op te richten 'Versnellingshuis' voor o.a. de circulaire economie.

In 2019 zal het 'Plastic Pact' worden gelanceerd. Een initiatief samen met het bedrijfsleven om het wegwerpplastic terug te dringen.

Met het verpakkende bedrijfsleven worden afspraken gemaakt over het invoeren van tariefdifferentie voor goed recyclebare verpakkingen. Dit moet ook uiteindelijk tot verlaging van de kosten voor afvalverwerking leiden.

Infrastructuur

Het regeerakkoord bevat een extra investering van 2 miljard euro voor mobiliteit en duurzame oplossingen. Hier wordt invulling aan gegeven in de Miljoenennota. In 2019 start de extra uitgave aan infrastructuur met 500 miljoen gevolgd door de aanwending van de overige middelen in de jaren daaropvolgend.

Het kabinet trekt verder 100 mln extra uit om files op korte termijn aan te pakken en wordt vaart gezet achter het programma Hoogfrequent Spoor dat ervoor zorgt dat passagiers op de drukste trajecten elke 10 minuten op een trein kunnen stappen. Ook komt er meer ruimte voor het goederenvervoer.

Het kabinet investeert komend jaar in de uitrol van het European rail Management System (ERTMS), een systeem dat er voor zorgt dat meer treinen veilig op korte afstand van elkaar kunnen rijden.

Verkeersveiligheid

Het kabinet komt nog dit jaar met het strategisch plan verkeersveiligheid met een aanpak om het verkeer op regionale wegen, in steden en op fietspaden veiliger te maken.

Luchtvaart

De ingebruikname van vliegveld Lelystad voor commerciële luchtvaart voorzien voor 2019 is met 1 jaar uitgesteld. Het ontlasten van mainport Schiphol kan daardoor ook pas een jaar later effectief van start gaan.

Volgend jaar verschijnt de luchtvaartnota 2020 – 2050 met als belangrijk onderdeel verdere verduurzaming van de luchtvaart en aandacht voor de toekomstige ontwikkeling van de luchtvaart en de Nederlandse luchthavens.

Aanjagen Woningbouw via Transitiewet

De Transitiewet – een verbreding van de Crisis- en herstelwet (Chw) – moet tot een jaar tijdswinst opleveren voor woningbouw- en verduurzamingsprojecten zoals breed bepleit door het bedrijfsleven. De Transitiewet loopt vooruit op de Omgevingswet (2021) – zie hierna- waarin verschillende wetten en regelingen die betrekking hebben op ruimtelijke ordening, bouw en milieu worden vereenvoudigd en samengevoegd. Met de Transitiewet kunnen overheden vragen om een uitzonderingspositie voor bepaalde projecten, zodat de procedures zoals die gaan gelden in de Omgevingswet al kunnen worden toegepast.

Beperkte korting verhuurderheffing voor energiebesparing

Het kabinet gaat corporaties stimuleren hun woningen extra te isoleren of andere energiemaatregelen te nemen om zo de klimaatdoelstellingen van Parijs te halen. Hiervoor wordt 100 miljoen euro van de verhuurderheffing ter beschikking gesteld. Voor de ‘first movers’ in het kader van de klimaattafel Gebouwde Omgeving zal hiervan 50 miljoen van worden ingezet. Het inzetten van de verhuurdersheffing voor verduurzamingsdoeleinden is noodzakelijk, maar VNO-NCW en MKB-Nederland zijn van mening dat meer nodig is om recht te doen aan de grootte van de verduurzamingsopgave.

Uitvoering Bouwagenda

Bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid werken via de Bouwagenda samen om de bouwsector te versterken, o.a. door het verduurzamen van woningen en een effectiever gebruik van grondstoffen. De Bouwagenda beoogt via een kwaliteits- en schaalessprong een belangrijke bijdrage te leveren aan de bouw van 1 miljoen zeer energiezuinige nieuwbouwwoningen en aan de innovatie en kosteneffectiviteit bij de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.

Nationale Omgevingsvisie

Het kabinet zal in het komende begrotingsjaar de eerste Nationale Omgevingsvisie publiceren. Hierin staan de uitgangspunten, prioriteiten en kaders geformuleerd voor het omgevingsbeleid van het rijk. Op een aantal terreinen, bijvoorbeeld klimaat/energietransitie, wonen, natuur, infrastructuur en mobiliteit, worden richtinggevende uitspraken gedaan voor het ruimtebeslag en de ruimtelijke effecten.

Provincies en gemeenten moeten bij hun omgevingsbeleid rekening houden met de nationale ambities. Straks zal door hen de uitwerking plaatsvinden in omgevingsplannen (nu nog bestemmingsplannen). Bij vergunningsaanvragen voor projecten, nieuwbouw of uitbreiding van activiteiten zullen ondernemingen hiermee te maken krijgen.

Met ons programma Next Level hebben VNO-NCW en MKB-Nederland belangrijke input voor de Omgevingsvisie gegeven. Met BZK vindt overleg plaats over de uitwerking, waarbij nadrukkelijk het belang bewaakt moet worden van onze internationale

concurrentiepositie en versterking van ons groeivermogen. Ook zal de verantwoordelijkheid van het Rijk voor de nationale ambities geborgd moeten worden.

Omgevingswet

De Omgevingswet zal naar verwachting in 2021 in werking treden. Die wet vervangt 26 andere wetten en tientallen uitvoeringsregels. De Omgevingswet maakt ondernemen voorspelbaarder en daarmee sneller en goedkoper. De Invoeringswet is bij de Tweede Kamer ingediend. Dat geldt ook voor de Aanvullingswet bodem en de Aanvullingswet natuur, waarmee de Wet bodembescherming en de Wet natuurbescherming opgaan in de Omgevingswet. De vier AMvB's staan in het Staatsblad. Dit jaar volgen het Invoeringsbesluit en de Invoeringsregeling.

Bij de invoering van de Omgevingswet ondersteunt het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), – in afstemming met het programma «Aan de slag met de Omgevingswet» –, de decentrale overheden bij de veranderopgave.

PAS (stikstof)

Onlangs heeft Advocaat-Generaal Kokott het Europese Hof van Justitie geadviseerd over het Nederlandse Programma Aanpak Stikstof (PAS). De uitspraak van het Hof wordt na de zomer verwacht en is van groot belang voor de toekomst van het PAS. Afhankelijk daarvan zal de Nederlandse Raad van State namelijk bepalen of PAS gebruikt mag worden in het Nederlandse omgevingsrecht. VNO-NCW en MKB-Nederland acht dat van belang, omdat met het PAS een balans kan worden gevonden tussen economische groei en natuurbescherming.

Digitalisering

Nieuwe digitale strategie kabinet gaat uitwerking in

Het Kabinet heeft voor de zomer 2018 een nieuwe Digitale Kabinetsstrategie gepubliceerd. VNO-NCW en MKB-Nederland zijn positief over de strategie, want deze speelt in op de kansen en werkt nadrukkelijk over de verschillende departementen heen. Het succes valt of staat nu met de uitvoering. Snel en doortastend handelen – samen met het bedrijfsleven en kennisinstellingen – moet het mkb al op korte termijn ondersteunen via een Smart Business programma en maatschappelijke sectoren als zorg, energie en mobiliteit moeten versneld digitaliseren.

Nederland moet ook slim anticiperen op de fundamentele veranderingen in de economie door platformvorming. Dat vraagt een offensieve strategie om die bedrijvigheid te binden aan ons land én het zeker stellen van een optimale marktdynamiek.

Tenslotte zijn VNO-NCW en MKB-Nederland van mening dat we in Nederland een publiek-private Artificial Intelligence-strategie moeten ontwikkelen om de kansen van snel opkomende kunstmatige intelligentie te verzilveren. De eerste concrete resultaten kunnen op de eerste nieuwe Digitale Top in 2019 volgen.

Cybersecurity

Conform het pleidooi van VNO-NCW en MKB-Nederland is in het Regeerakkoord 95 miljoen euro structureel voor cybersecurity opgenomen. Er wordt nu bij de Miljoenennota 30 miljoen euro extra eenmalig uitgetrokken. Dit geld wordt verdeeld over een groot aantal posten, variërend van het inrichten van een zogenaamd computer security incident response team voor digitale dienstverleners en extra uitgaven voor cybersecurity onderzoek tot versterking van de politie (digitale aangifte en versterking digitale opsporing). Ook wordt geld vrijgemaakt voor ondersteuning van PPS-projecten en voor de versterking van de cyberweerbaarheid van het mkb. Het kabinet zet daarnaast in op het bevorderen van veilige hard- en softwareproducten (w.o. Internet Of Things apparaten).

De mogelijkheden worden verkend om te komen tot een certificeringsstelsel voor dienstverleners op het gebied van cybersecurity bij wie private partijen veilig diensten kunnen afnemen.

Verder zet het kabinet in op uitvoering van de ambitieuze cybersecurity agenda die dit voorjaar is vastgesteld en op publiek-private samenwerking via de nieuw op te richten Cybersecurity-alliantie. Er worden rondetafelgesprekken georganiseerd om te komen tot een visie voor een landelijk dekkend stelsel van cybersecuritysamenwerkingsverbanden voor overheden, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Dit stelsel moet een snelle informatie-uitwisseling mogelijk maken over recente, ernstige cyberdreigingen en over effectieve maatregelen die de deelnemende partijen kunnen nemen.

Voor het Digital Trust Center is structureel € 2,5 mln beschikbaar om bedrijven die niet tot de vitale sectoren behoren te ondersteunen bij het organiseren van hun eigen cyberweerbaarheid. Onderdeel hiervan is dat EZK subsidie verstrekt aan samenwerkingsverbanden van bedrijven.

Vanaf 2019 is jaarlijks 10 miljoen euro extra beschikbaar voor de uitvoering van de Wet Computercriminaliteit III om cybercrime beter aan te kunnen pakken.

De implementatie van de Europese Richtlijn Netwerk- & Informatiebeveiliging is vrijwel

afgerond. Vitale aanbieders en digitale dienstverleners krijgen op grond hiervan een meldplicht voor ict-incidenten en een zorgplicht opgelegd.

Privacy

Vanaf mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. Minister Dekker heeft toegezegd om nog dit jaar problemen die ondernemers in hun dagelijkse praktijk met de privacywet ervaren te inventariseren en zo mogelijk op te lossen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de (on)mogelijkheid van een alcohol- en drugsbeleid, de onwerkbaar strenge eisen die de Autoriteit Persoonsgegevens stelt aan verwerking van werknemersgegevens bij re-integratie en het – nu niet toegestaan – uitwisselen van gegevens over fraudeurs tussen verschillende sectoren. Werkgevers komen hierbij vaak klem te zitten tussen twee tegengestelde wettelijke eisen. Einde van het jaar wordt de inventarisatie verwacht en wordt zo nodig een nieuw wetgevingstraject gestart. VNO-NCW en MKB-Nederland voorzien de Minister, departementen en Parlement van input.

Brexit, internationaal zakendoen en investeren

Brexit: hope for the best, prepare for the worst

Op 29 maart 2019 treedt het VK definitief uit de Europese Unie. De komende maanden zullen moeten uitwijzen of het lukt om tot een goed akkoord tussen het VK en de EU te komen. De bedoeling is dat de EU en het VK dit akkoord in november 2018 bereiken, maar de onzekerheid is nog altijd groot.

VNO-NCW en MKB-Nederland hebben een intensief programma Hulp bij Brexit gelanceerd om ondernemers zo goed mogelijk voor te bereiden op de Brexit. In de voorjaarsnota heeft het kabinet onze wens ingevuld om extra middelen te reserveren voor versterking douanecapaciteit en aanpalende maatregelen.

We werken intensief samen met de overheid om de voorbereiding van ondernemers op Brexit te faciliteren:

- De ontwikkeling van de Brexit Impact Scan
- Een voucherregeling voor ondernemers
- Lancering van Brexit buddies waar ondernemers elkaar helpen in de voorbereiding
- Voorlichtingsbijeenkomsten en events

Alles is voor ondernemers beschikbaar op www.hulpbijbrexit.nl waar ondernemers zich ook kunnen abonneren op de speciale Brexit Nieuwsbrief.

Publiek private handelsbevordering

Na inzet van VNO-NCW en MKB-Nederland is er vanaf 2017 structureel 10 miljoen euro extra beschikbaar gekomen ter verbetering van de publiek-private handelsbevordering, waaronder de voorbereiding, organisatie en follow-up van handelsmissies en het effectiever maken van het internationale topsectorenbeleid. Komend jaar gaat dit verder invulling krijgen.

Dat gebeurt onder andere via de private organisatie NL in Business - door VNO-NCW en MKB-Nederland samen met aantal partners opgericht- en die zich zal richten op het exporterende mkb. Dat gebeurt met informatie en digitalisering, betere voorbereiding en follow up van handelsmissies zodat meer 'leads' leiden tot contracten, versterking van mkb-ondersteuning in het buitenland, ondersteuning van topsectoren en inzet van private expertise in de werkplaats. Kijk voor meer informatie op www.nlinbusiness.com

Aan publieke zijde vindt de krachtenbundeling plaats onder NL Trade & Innovate en de zogeheten Werkplaats die complexe projecten bevordert door consortia te ondersteunen en publiek-private begeleiding.

Offensief handelsbeleid

Als uitwerking van de nota over buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking ('investeren in perspectief') zal het kabinet in oktober een separate handelsbrief uitbrengen. De brief zal uiteenzetten hoe het mkb beter ondersteund kan worden bij internationaal ondernemen en hoe met internationale business development een grotere Nederlandse bijdrage kan worden geleverd aan de SDG-agenda. Belangrijke impuls moet er uitgaan van de marktbewerkingsstrategieën die publieke en private partners samen opstellen voor 9 prioritaire markten.

Exportfinanciering

Er zijn reeds nieuwe instrumenten ontwikkeld die het Nederlands exportfinancieringsinstrumentarium verruimen, zoals een CIRR-regeling. De door ons gewenste internationale tak van Invest-NL- ten behoeve van internationale projectontwikkeling in een vroeg fase en ondersteuning van financiering bij internationaal ondernemen- wordt voorlopig nog niet betrokken bij de oprichting van Invest NL. FMO gaat wel door met verruiming van mogelijkheden om het Nederlands bedrijfsleven bij internationaal ondernemen te ondersteunen. Eind van het jaar zal daarnaast een Kamerbrief gepubliceerd worden waarin het huidig exportfinancieringsinstrumentarium nader tegen het licht wordt gehouden.

Postennetwerk ter ondersteuning van ondernemers

De in het regeerakkoord vastgelegde intensivering van het postennetwerk wordt dit najaar verder uitgewerkt, waarbij een substantieel deel naar economische diplomatie gaat. Hiermee kan de economische diplomatieke inspanning op prioritaire markten ten behoeve van o.a. het mkb worden vergroot en kunnen de functies van regional business developers die kansen in regio's in de wereld vertalen naar mogelijkheden voor het Nederlands bedrijfsleven, worden voortgezet.

Handelsverdragen

De heronderhandeling van investeringsverdragen met 78 landen gaat van start. Het kabinet is begonnen met de ratificatieprocedure voor het handelsakkoord tussen de EU en Canada. VNO-NCW en MKB-Nederland organiseren samen met de overheid voorlichtingsbijeenkomsten om het gebruik van bestaande handelsakkoorden door het mkb te vergroten.

Ontwikkelingssamenwerking

De in het regeerakkoord vastgelegde intensivering op ontwikkelingssamenwerking wordt verder voortgezet. Het kabinet legt hierbij bijzondere focus op de ring Midden-Oosten en Noord-Afrika omwille van de migratieproblematiek. Hierbij tracht het kabinet het aantrekken van meer private investeringen te vergroten.

Ook jongeren en vrouwen krijgen meer focus in het OS beleid. Er wordt in 2019 EUR 60 miljoen meer geïnvesteerd in nieuwe programma's voor (beroeps)onderwijs, werk en inkomen voor jongeren en vrouwen in de focusregio's.

T.a.v. migratie staat het kabinet een geïntegreerde agenda voor, ook op Europees niveau. Het budget voor humanitaire hulp wordt in 2019 structureel verhoogd met EUR 165 miljoen per jaar tot EUR 370 miljoen per jaar.

Internationale klimaatfinanciering

Nederland ondersteunt ontwikkelingslanden bij klimaatadaptatie en -mitigatie. Het kabinet intensiveert de bijdragen aan klimaatfinanciering - de extra middelen lopen op tot EUR 80 miljoen per jaar. Hiermee wordt onder andere een nieuw nationaal fonds voor klimaat en ontwikkeling van middelen voorzien, gericht op de financiering van klimaatprojecten in ontwikkelingslanden. Voor een zo groot mogelijk rendement op de bijdragen aan klimaatfinanciering zal het fonds ook private middelen katalyseren. Hiernaast blijft Nederland bestaande internationale fondsen steunen die van belang zijn voor de uitvoering van het akkoord van Parijs, in het bijzonder het Groene Klimaatfonds (GCF).

SDG agenda

De Sustainable Development Goals agenda loopt als een rode draad door het hulp en handel beleid. De nieuwe SDG-partnerschappenfaciliteit van EUR 70 miljoen, is een innovatief *blended finance*-instrument gericht op voedselzekerheid en ondernemerschap. Met de regeling wil het kabinet minimaal EUR 70 miljoen aan private investeringen uitlokken.

In aanvulling op bovenstaande zet het kabinet EURO 5 miljoen extra in op het versterken van het innovatieve vermogen van het lokale en Nederlandse bedrijfsleven – met name MKB – om tegemoet te komen aan lokale ontwikkelingsuitdagingen. Hiervoor zal een nieuw Innovatiefonds voor Bedrijven komen.

Internationaal Maatschappelijk Verantwoordelijk Ondernemen

Er zijn acht IMVO-convenanten gesloten inzake kleding en textiel, banken, goud, hout, voedingsmiddelen, verzekeringen, natuursteen en plantaardige eiwitten. Er zijn nog een aantal convenanten in de maak. De IMVO-convenanten worden voortgezet en er worden ODA-middelen ingezet (EUR 6,5 miljoen in 2019) om de implementatie te versnellen. Het kabinet zal twee jaar na haar aantreden evalueren of hiermee voldoende voortgang op IMVO is bereikt, of dat er alsnog wettelijke maatregelen moeten volgen. VNO-NCW en MKB-Nederland vinden het van belang dat sectoren langs de weg van deze convenanten hun impact nationaal en in de keten verbeteren op een manier die aansluit bij de praktijk van ondernemers en het mkb ondersteunt.

Global Entrepreneurship Summit

Op 4-5-6 juni 2019 organiseert Nederland samen met de VS de Global Entrepreneurship Summit, hetgeen een mooie kans is om het Nederlands bedrijfsleven internationaal beter te positioneren. Meer informatie hierover zal via VNO-NCW en MKB-Nederland gedeeld worden.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van VNO-NCW en de Koninklijke Vereniging MKB-Nederland. Postbus 93002 2509 AA Den Haag T. 070 - 349 03 49 (VNO-NCW) T. 070 - 349 09 09 (MKB-Nederland)

www.vno-ncw.nl

www.mkb.nl

Deze nieuwsbrief is met zorg samengesteld. Er kan echter geen enkele aansprakelijkheid worden aanvaard voor eventuele onjuistheden of onvolkomenheden. Vermenigvuldigen van (delen van) deze uitgave is toegestaan, mits met bronvermelding.

18 september 2018

Prinsjesdag nieuwsbrief 2018

VNO-NCW en
MKB-Nederland